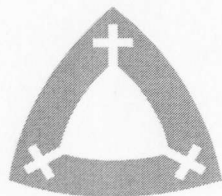

Katolícka univerzita v Ružomberku
Pedagogická fakulta

Konferencia sa uskutočnila s podporou
Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity, č. projektu GAPF 4/5/2015

POSOLSTVO JÁNA PAVLA II. 2016

„Súčasný výzvy a trendy v...“

Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie
konanej v dňoch 21. – 22. apríla 2016 v Poprade

Ružomberok 2016

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU
Pedagogická fakulta, Katedra manažmentu Poprad

a
INŠTITÚT JURAJA PÁLEŠA V LEVOČI, SLOVENSKO

VYSOKÁ ŠKOLA KARLOVY VARY, ČESKÁ REPUBLIKA

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W CHELMIE, POLSKA

KLINIKA DTaRCH JLF UK a ŠÚDTaRCH, n.o., DOLNÝ SMOKOVEC, SLOVENSKO

VYSOKÁ ŠKOLA MEDZINÁRODNÉHO PODNIKANIA ISM SLOVAKIA PREŠOV,
SLOVENSKO

VÝCHODOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJ, N. O., PODHÁJSKA, SLOVENSKO

POSOLSTVO JÁNA PAVLA II. 2016

„SúčasnÉ výzvy a trendy v...“

Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie
konanej v dňoch 21. – 22. apríla 2016 v Poprade

Ružomberok 2016

Editori:

doc. PaedDr. ThDr. Anton Lisnik, PhD. – Katolícka univerzita v Ružomberku, PF Poprad
PhDr. Katarína Greňová – UPJŠ v Košiciach, Filozofická fakulta Košice

Redakčná rada:

doc. PaedDr. ThDr. Anton Lisnik, PhD.
PhDr. Katarína Greňová
Mgr. Marián Ambrozy, PhD.
Ing. Jana Janičková, PhD.
Mgr. Anna Chocholáková
PhDr. Ingrid Mladá
Ing. Anna Diačiková, CSc.
Ing. PaedDr. Petr Vyhnaľ, PhD.
Bc. Jozef Čisarík

Recenzenti:

prof. Ing. Bohuslava Mihalčová, PhD.
doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.
prof. dr hab. Piotr Mazur

Technická spolupráca:

PhDr. Katarína Greňová
PaedDr. Ján Gera, PhD.

Za jazykovú a formálnu úpravu zodpovedajú autori príspevkov

VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku
Hrabovská cesta 5512/1A, 034 01 Ružomberok
verbum@ku.sk

ISBN 978-80-561-0369-2

OBSAH

SLOVO NA ÚVOD	17
POZDRAV REKTORA KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU.....	18
ŠTEFAN NÁHALKA – 100. VÝROČIE NARODENIA	21
PLENÁRNE VYSTÚPENIA	24
ONTOLOGICKÉ A METODICKÉ POCHYBENIA EKONÓMIE HLAVNÉHO PRÚDU Ladislav Andrášik.....	25
BASIC NEEDS IN EDUCATION Mihail Calalb.....	54
CONTEMPORARY MIGRATION AND MIGRANTS AS VICTIMS OF CRIMINAL ACTS Nikola Dujovski, Snežana Mojsoska.....	60
O PÔDE TROCHU INAK Juraj Hraško.....	70
POZNÁMKY K FENOMÉNU FYZIKÁLNYCH KONŠTÁNT Július Krempaský, Marián Ambrozy.....	75
EXISTENČNÁ KAUSA Štefan Kassay	78
KÔRY ZVETRÁVANIA V ZÁPADNÝCH KARPATOCH, ICH GENÉZA A STRATIGRAFIA Ján Košťálik.....	87
THE PERSONAL STRUCTURE OF SELF-DETERMINATION IN THE PHILOSOPHY OF KAROL WOJTYŁA Hans Köchler	99
ÚVAHY O VÝZVE TEÓRII MANAŽMENTU Z POHLADU BUDÚCNOSTI František Lipták	104
SCIENTIFIC KNOWLEDGE, PERSONAL FREEDOM AND SOCIAL JUSTICE Miloš V. Lokajčiek, Jiří Procházka	110
VZDUCH, KTORÝ DÝCHAME Štefan Luby, Martina Lubyová.....	115
POROZUMENIE AKO ODHALOVANIE VÝZNAMU Peter Ondrejkovič.....	123
ANÓMIA V RODINE? Peter Ondrejkovič.....	130

KLIMATICKÁ ZMENA A ENCYKLIKA LAUDATO SI' OD PÁPEŽA FRANTIŠKA Dušan Podhorský.....	138
TEORIE, METODOLOGIE A SYSTÉM METOD VĚDECKÉHO POZNÁNÍ V KRIMINALISTICE Viktor Porada.....	146
PRAVDA A DOBRO V NÁUKE SV. JÁNA PAVLA II. Anton Tyrol	159
SÚČASNÉ TRENDY A VÝZVY V MANAŽMENTE, MARKETINGU A EKONOMIKE.....	164
KNOWLEDGE WORKER AND HIS COMPETENCIES Mária Antalová.....	165
SOCIAL ENTREPRENEURSHIP VERSUS PUBLIC FINANCE Vojtěch Beck	174
PŘÍSTUPY K REGIONÁLNÍMU ROZVOJI, ROZPOČTU A SPRÁVĚ MAJETKU Jiří Bečica	180
NÁVRHY PRE DAŇOVÚ POLITIKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY Zuzana Brindzová.....	188
ZNALOSTNÝ MANAŽMENT A INOVAČNÝ POTENCIÁL Anna Diačiková.....	197
MANAŽÉRSKE SYSTÉMY A SLOVENSÁ NÁRODNÁ AKREDITAČNÁ SLUŽBA (SNAS) Jaroslav Demko, Lubica Černá.....	205
INNOWACJE I TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE W PROCESIE NAUCZANIA AKADEMICKIEGO Małgorzata Dubis	213
KONKURENČNÁ VÝHODA LOGISTICKÝCH SPOLOČNOSTÍ VYUŽÍVANÝCH OUTSOURCING PRI VYKONÁVANÍ JEDNOTLIVÝCH PODNIKOVÝCH ČINNOSTÍ Kludia Gubová, Patrik Richnák	223
SÚČASNÉ TRENDY A VÝZVY V MANAŽMENTE ŽELEZNIČNÝCH PODNIKOV Danka Harmanová, Dominik Harman.....	233
NEW CHALLENGES FOR SUSTAINABLE TOURISM Eva Hvizdová	242
HODNOTENIE EKONOMIKY A MANAŽOVANIA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV Jana Janičková.....	249

APLIKÁCIE KONFRONTAČNEJ MATICE V MANAŽMENTE	
Michal Jenčo	258
POSTAVENIE JEDNOTLIVCA V SYSTÉME SPOLOČENSKY ZODPOVEDNÉHO PODNIKANIA	
Miroslava Kolcúnová, Vladimír Hiadlovský, Dušan Mištuna	264
THE INFLUENCE OF PACKAGING DESIGN ATTRACTIVENESS ON CONSUMER'S BEHAVIOUR	
Tomáš Koprda	268
TIEŇOVÁ EKONOMIKA A JEJ PREJAVY VO VZŤAHU K TRHU PRÁCE	
Daniela Palaščáková	276
SOCIÁLNE ZRUČNOSTI AKO KONKURENČNÁ VÝHODA PREDAJCOV	
Miroslav Poláček	284
TRENDS IN DISTRIBUTION CHANNELS OF FOOD PRODUCTS	
Michal Pružinský	291
ORGANISATIONAL CULTURE AS THE DETERMINANT OF ATTITUDES AND ENAGAGEMENT LEVEL OF THE MEDICAL STAFF	
Marzena Pytel-Kopczyńska	299
KREŠŤANSKÉ HODNOTY V MANAŽÉRSKEJ ETIKE	
Jozef Polačko	305
MERANIE A HODNOTENIE SPOKOJNOSTI ZAMESTNANCOV VO VÝROBNOM PODNIKU	
Júlia Rakovská	314
„ZLATÉ PRAVIDLO V PODNIKANÍ – ZASTARANÝ PREŽITOK ALEBO NADČASOVÁ CESTA?“	
Dana Sirkovská	319
VÝZNAM AUTENTIZACE A ŠIFROVÁNÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ	
Vladimír Smejkal, Jindřich Kodl	324
MODERNÉ PRÍSTUPY PRE SPOLOČENSKY ZODPOVEDNÉ PODNIKY	
Dominika Sokolovská	334
EKONOMICKÉ, SOCIÁLNE A ETICKÉ IMPLIKÁCIE DAŇOVÝCH ÚNIKOV	
Jozef Stieranka, Iveta Nováková	341
THE EU STRATEGY FOR THE DANUBE REGION - SUPPORT MEASURE FOR BUILDING PROSPERITY IN THE DANUBE REGION	
Jaroslava Szüdi	352
VZŤAH NÁRODNEJ KULTÚRY A VYBRANÝCH FUNKCIÍ MANAŽMENTU	
Helena Šajgaliková, Lukáš Copuš	360

AKTUÁLNI VÝCHODISKA STRATEGICKÉHO MANAGEMENTU	
Ivan Vágner	370
TRENDY V SYSTÉMOVOM MYSLENÍ SO ZAMERANÍM NA MANAŽÉRSKE ČINNOSTI	
Petr Vyhnal	379
VYUŽÍVANIE VYBRANÝCH NÁSTROJOV NA ANALÝZU KONKURENCIE V MSP NA SLOVENSKU	
Katarína Zimermanová, Lucia Bartková	386
SÚČASNÉ TRENDY A VÝZVY V SPOLOČENSKÝCH A HUMANITNÝCH VEDÁCH	396
THE VALUE OF HUMAN LIFE IN TRILOGY ODTIENENÉ OBLOMKY /TONED SPLINTERS/ BY LAJOS GRENDEL	
Magdaléna Barányiová, Tibor Žilka	397
КАТЕГОРИЯ СЛУЧАЙНОГО В ДИАЛЕКТИКЕ ГЕГЕЛЯ И ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ ТЕОРИИ ВЕРОЯТНОСТЕЙ	
Алексей Иванович Белоусов	406
SOCIÁLNO-ANTROPOLOGICKÝ ROZMER PRAVDY O ČLOVEKU A O SVETE	
Jozef Bieľak	413
SOCIÁLNY BLAHOBYT A FENOMÉN SPOLOČNÉHO DOBRA	
Jozef Bieľak	420
RIEŠENIE OTÁZKY EXTRÉMNEJ CHUDOBY A SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA NA PRINCÍPOCH VYCHÁDZAJÚCICH Z KREŠŤANSTVA	
Martina Bocánová, Katarína Slobodová Nováková	428
ŠPECIFIKÁCIA SOCIALIZAČNÝCH PROBLÉMOV ADOLESCENTOV	
Mária Borová	434
AKTUÁLNE PROBLÉMY CHUDOBNÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT	
Gizela Bratovská	441
SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF FUTURE TEACHER'S TRAINING	
Olena Budnyk	451
A PO MATURZE CHODZILIŚMY NA KREMÓWKI...	
Iwona Burkacka	459
NÁUKA A ETIKA CIRKVI – KOMPAS ALEBO FATAMORGÁNA V MENIACOM SA SVETE PRÁCE	
Monika Čambáliková	468
POLITICAL LEADERS AS PUBLIC ACTORS IN SLOVAKIA	
Alexander Čemez	476

VÝZNAM INTERDISCIPLINARITY PRE KONŠTITUOVANIE FILOZOFICKEJ ANTROPOLÓGIE	
Martin Čengeri.....	481
INTERPOHLAVNÉ ROZDIELY V ÚROVNI EMPATIE A PROSOCIÁLNO SPRÁVANÍ V OBDOBÍ NESKOREJ ADOLESCENCIE	
Dominika Doktorová.....	490
TRENDY ROZHODUJÚCICH NEROVNOSTÍ V PRÍJMOCH STARŠÍCH LUDÍ S DOPADMI NA SPOTREBU V SR	
Gabriela Dováľová, Ján Košta.....	500
ROZVOJ NÁRODOV V CHÁPANÍ JÁNA PAVLA II. A JEHO NALIEHAVOSŤ DNES	
Alžbeta Dufferová.....	509
ПОСТГУМАНИЗМ: НОВЫЕ ГОРИЗОНТЫ	
Сергей Назипович Гавров.....	514
NOVÉ TEORETICKÉ PRÍSTUPY V SOCIÁLNEJ PRÁCI S DROGOVO ZÁVISLÝMI OSOBAMI	
Katarína Greňová, Anton Fabian.....	519
SUPERVÍZIA V BOJI PROTI MOBBINGU U SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV VO VEREJNEJ SPRÁVE	
Adriana Grigerová, Lubomír Pekarčík.....	526
CHARAKTERISTIKA TVORBY DANIELY KAPITÁNOVEJ V LITERÁRNOM KONTEXTE	
Hana Guzmická.....	538
VYBRANÉ ASPEKTY DIFERENCIÁCIE NÁZOROVÝCH POZÍCIÍ NA INTERRUPCIU	
Nikola Halčíšáková.....	543
PREFERENCIE, NÁZORY A SPRÁVANIE PRIJÍMATEĽOV SLOVENSKEJ MEDIÁLNEJ KULTÚRY	
Vladimíra Hladíková.....	553
(ANTI)UTOPICKÉ ODKAZY PRE SÚČASNÚ SPOLOČNOSŤ	
Marián Horenský.....	566
CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNEHO PORADENSTVA SENIOROM	
Tomáš Hudák.....	572
ŠKOLA AKO ČINITEL FORMUJÚCI MORÁLNE HODNOTY DETÍ MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU	
Eva Chlapečková.....	578
RODINA AKO ČINITEL FORMUJÚCI MORÁLNE HODNOTY DETÍ	
Eva Chlapečková.....	588
ŠTÁTNA ÚVEROVÁ POLITIKA AKO FAKTOR PÔSOBIACI NA MLADÝCH LUDÍ PRI ICH ROZHODOVANÍ O ZALOŽENÍ SI RODINY	
Anna Chochoľáková, Anton Lisník.....	594
PRÍNOS SOCIALIZÁCIE PRE ČLOVEKA V OBLASTI ŠPORTU	
Katarína Chovancová.....	604
ODPÚŠTANIE AKO DUCHOVNÝ ROZMER ČLOVEKA A JEHO ŽIVOTA	
Elena Ištvánová, Kristína Ištvánová.....	612
VOLTAIROV ROMÁN CANDIDE – POKUS O VÝKLAD SYMBOLOV	
Ján Jakubec.....	620
THE NUMBER OF THE SINGULAR SQUARES IN THE SPECIAL LOCAL RING	
Rastislav Jurga.....	630
SOCIÁLNA A ÚZEMNÁ KOHÉZIA V ODKAZE JÁNA PAVLA II.	
Slavomír Karabinoš.....	633
NOVÁ PARADIGMA VO FILOZOFII A VEDE	
Peter Kohút.....	638
PREČO JE INTROSPEKCIA PROBLÉMOM?	
Matúš Koločík.....	648
NIEKTORÉ ASPEKTY KÚPEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU NA SLOVENSKU, JEHO PROBLÉMY A VÝZVY	
Kamil Kyšeľa, Lenka Rezníčková.....	652
STRATÉGIE ZVLÁDANIA RODINY SO ZÁVISLÝM ČLENOM	
Nela Laciaková.....	661
LÁSKA V ŽIVOTE JÁNA PAVLA II. AKO MORÁLNE POSOLSTVO PRE SOCIÁLNE SLUŽBY	
Lýdia Lehoczká, Katarína Vanková.....	670
SATYSFAKCJA ZE ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIEGO A POZIOM INTELIGENCJI EMOCJONALNEJ PARTNERÓW	
Jacek Łukasiewicz, Kazimierz Świąż, Urszula Jastrzębska-Socha.....	679
DIAGNÓZA R95 AKO SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ PROBLÉM	
Ludmila Lysá.....	703
JÁN PAVOL II. A RÓMOVIA	
Martin Majda.....	710
SÚČASNÉ TRENDY NA DROGOVEJ SCÉNE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	
Michal Marko.....	716
NAD ÚVAHOU JOSEPHA RATZINGERA O KRÁSE	
Monika Mičudová.....	725

APPLYING COMPANY'S SOCIAL WORK AT THE SELECTED COMPANY		VÝVOJ PROGRAMATIKY SLOVENSKÝCH POLITICKÝCH STRÁN	
Zuzana Moravcová.....	728	Miroslav Řádek	854
ČLOVĚK V BEZPEČNOSTNÍM SYSTÉMU A VYMEZENÍ POJMŮ KOMPLEXNÍ BEZPEČNOSTI		POTENCIÁLNE HROZBY CBRN TERORIZMU: POTREBA DIALÓGU S VEREJNOSŤOU	
Stanislav Nečas, Eduard Bruna, Viktor Porada.....	735	Jozef Sabol, Bedřich Šesták	863
STAV KOGNITÍVNYCH SCHOPNOSTÍ SENIOROV ŽIJÍCÍCH V DOMOVĚ DŮCHODCOV: ROZDIELY MEDZI VEKOVÝMI KATEGÓRIAMI		JÁN PAVOL II – FENOMÉN V MEDIÁLNO M PRIESTORE	
Dagmar Nemček, Alexander Simon.....	747	Ján Sabol.....	873
TRANSLATION IN THE CLASSROOM		WSPÓLCZESNA RODZINA I JEJ ZNACZENIE W WYCHOWANIU PRZYSZŁYCH POKOLEŃ	
Martin Němec	753	Malwina Setkowicz	879
RÓMSKA OTÁZKA Z HLADISKA VEREJNEJ MIENKY A PRÁVNEHO PORIADKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY		TRENDY VOLEBNÍ NEÚČASTI V ČESKÉ REPUBLICĚ	
Dominika Neupauerová.....	760	Josef Smolík	884
NIETZSCHE, FOUCAULT, GENEALÓGIA		DOBŘA SPOLOČNOST V DIELE I. KANTA AKO VÝZVA PRE SÚČASNOSŤ	
Stanislav Olejár	766	Kristián Stacho	892
KOMPARÁCIA PREFERENCIE HODNÔT U MLÁDEŽE		INNOWACYJNOŚĆ W PSYCHOLOGII	
Lenka Pasternáková.....	773	Marian Zdzisław Stepulak.....	899
KULTÚRNE DIMENZIE HODNOTOVÝCH POSTOJOV		NAČO SÚ NÁM HUMANITNÉ VEDY?	
Jana Pecníková	781	Lukáš Švihura.....	908
NIEKTORÉ OBLASTI PRÁVA V KONFRONTÁCII SO SOCIÁLNOU NÁUKOU CIRKVI		MOŽNOSTI ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA SOCIÁLNYCH KURÁTOROV	
Martin Píry.....	791	Janeta Teluchová, Kristína Kazimierová.....	913
CASE STUDIES OF INVOLVEMENT OF VOLUNTEERS IN ORGANIZED EVENTS		ORDOLIBERALIZMUS A ODKAZ JEHO HODNÔT PRE SÚČASNOSŤ	
Kristína Pompurová, Marta Vránová, Andrej Malachovský.....	798	Mária Tokárová	919
THE POLITICAL DIMENSION OF FEMINISM - POLISH WOMEN'S ROLE IN BUILDING DEMOCRACY IN THE BEGINNING OF XX CENTURY		VIZUALIZÁCIA ETICKÝCH KONCEPCIÍ	
Małgorzata Posylek	808	Adriana Tomajková.....	927
THE POLITICAL IMAGE - ANALYSIS OF THE PROCESS OF MEDIATIZATION AND THEATRICALIZATION IN TERMS OF ELECTORAL SUCCESS		SYMBOLY KRIMINÁLNIHO TETOVÁNÍ – INTERPRETACE A VÝZNAM	
Małgorzata Posylek	818	Barbora Vegrichtová	933
CRITIQUE OF GUYER'S READING OF KANT'S REFUTATION OF IDEALISM IN "KANT AND THE CLAIMS OF KNOWLEDGE"		DIGITAL LITERACY AND ADAPTATION PROCESSES IN THE CONTEXT OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES OF NEW MEDIA IN SLOVAKIA	
Mazdak Rajabi.....	834	Ivana Viteková.....	942
TRESTNÝ ČIN TERORIZMU AKO LEGITÍMNY DÔVOD OBMEDZENIA OSOBNÉJ SLOBODY PRI ZADRŽANÍ A VÁZBE		NOVÉ PODOBY ŽURNALISTIKY V ÉRE INTERNETU	
Sergej Romža.....	844	Ján Višňovský.....	951
ESTETICKÉ VNÍMANIE		LINGUISTIC PICTURE OF THE YOUTH IN THE TEXTS OF JOHN PAUL II.	
Alexandra Rychtarčíková.....	851	Dorota Zdunkiewicz-Jedynak.....	957

ÚSTAVNÍ POHLED NA PRÁVO AZYLU – NEJDE O SEBEVRAŽDU KŘESŤANSKÉ EVROPY, NEBO JEN O ŘEŠENÍ HUMANITÁRNÍ KATASTROFY V BÝVALÉ OSMANSKÉ ŘÍŠI? Vladimír Zoubek	962
SÚČASNÉ TRENDY A VÝZVY VO VEDE A VZDELÁVANÍ	968
ETICKÉ ASPEKTY JAZYKOVEJ VÝCHOVY A KOMUNIKÁCIE S DIEŤAŤOM Beáta Akimjaková	969
VYUČOVANIE ODBORNÝCH TECHNICKÝCH PREDMETOV AKCENTUJÚCE SÚČASNÉ TRENDY V ODBOROVEJ DIDAKTIKE Ján Bajtoš.....	977
COOPERATION BETWEEN THE PHYSIOTHERAPIST AND THE PATIENT'S FAMILY Elżbieta Cygnar, Krzysztof Rejman, Magdalena Żmuda-Palka, Anna Tyka, Beata Rejman, Marcin Kmiecik	985
NAUCZANIE I WYCHOWANIE DZIECKA W ŚWIETLE WARTOŚCI EMANCYPACYJNYCH I KRYTYCZNYCH Iwona Czaja-Chudyba	991
VÝZVY ROKU 2016 VO VZDELÁVANÍ BUDÚCICH DIPLOMATOV NIELEN V BEZPEČNOSTNOM SEKTORE Ladislav Čeri	1000
POVEDOMIE VYSOKOŠKOLSKÝCH ŠTUDENTOV V OBLASTI ODPISOVANIA A PLAGIÁTORSTVA NA SPU V NITRE Eleonóra Černáková, Lucia Palšová.....	1005
INTEGROVANÉ TEMATICKÉ VYUČOVANIE AKO FORMA ALTERNATÍVNEHO VZDELÁVACIEHO PROCESU Liana Čižmárová	1016
PEDAGOGIKA TELA PODĽA JÁNA PAVLA II. VS. NEOEMANCIPAČNÁ SEXUÁLNA PEDAGOGIKA Veronika Dubecká	1023
ROZVOJ VIDEO ANALÝZY, JEJ VÝSKUM A POZNANIE Martin Ďurovec, Milan Kutaj	1031
VÝUKA „INFORMATICKÝCH“ PŘEDMĚTŮ NA EKONOMICKÝCH (MANAŽERSKÝCH) STUDIJNÍCH PROGRAMECH Josef Fiala, Jaroslav Šigut, Jan Ministr	1037
MOŽNOSTI POUŽITIA SLOBODNÉHO SOFTVÉRU V PROCESOH VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDELÁVANIA Matúš Formanek	1042
МЕЖКУЛЬТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ И ПРОЦЕСС ОБУЧЕНИЯ Ян Галло	1049

MATEMATICKÉ VZDELÁVANIE ZALOŽENÉ NA DÔMYSELNEJ APLIKÁCII UŽ ZÍSKANÝCH VEDOMOSTÍ A ZRUČNOSTÍ Dalibor Gonda	1056
PERCEPCIA ŽENSKEJ ROZPRÁVKOVEJ HRDINKY DETSKÝM A DOSPELÝM PUBLIKOM Lenka Gogová, Lenka Regrutová.....	1064
TVORIVOSŤ UČITEĽA FILOZOFIE Andrea Gondová.....	1072
CONTEMPORARY AMERICAN VALUE MAPPING OF THE WORLD Olena Hundarenko	1080
THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL SPACE A MOUNTAIN SCHOOLS OF THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE Inna Chervinska.....	1090
DIFFICULTIES EXPERIENCED BY STUDENTS AND THEIR RESILIENCE Justyna Iskra, Waldemar Klinkosz	1094
INTERFACE FOR READING DATA FROM 1D CMOS SENSOR HAMAMATSU S10077 WITH BUILD-IN A/D CONVERTER Vladislav Janák, Luděk Bartoněk.....	1103
ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ, TRENDY A STRATÉGIA VÝSKUMU A VÝVOJA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE Mária Kačírková.....	1109
RAISING A CHILD IN THE CONTEMPORARY TIMES Jolanta Karbowniczek	1117
ŠKOLSKÉ PROSTREDIE - SPOLUPRÁCA ALEBO RIVALITA? Viera Kleinová.....	1125
STUDENTS' INTERPERSONAL RELATIONSHIPS AND THEIR PERSONALITY Waldemar Klinkosz, Justyna Iskra	1132
TRADÍCIE A PREMENY MULTIKULTÚRNEJ VÝCHOVY NA SLOVENSKU Igor Kominarec, Edita Kominarecová.....	1141
CUDZOJAZYČNÁ A INTERKULTÚRNA KOMPETENCIA MANAŽÉROV A ŠTUDENTOV MANAŽMENTU PRE POTREBY HOSPODÁRSKEJ PRAXE NA SLOVENSKU Iveta Kontríková	1148
SCHOPNOSŤ VYSOKOŠKOLÁKOV KRITICKY MYSLEŤ – ODRAZ ICH PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY V KONTEXTE SCHOPNOSTI NAPĽŇAŤ EDUKAČNÉ VÝZVY Martina Kosturková, Valentína Šuťáková, Janka Ferencová.....	1154

REGIONAL DISPARITY AS PUBLIC HEALTH FORMING FACTOR	
Olga Kozlova, Elena Bedrina, Tamara Kuprina.....	1165
VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE AKO PROSTRIEDOK SOCIÁLNEJ INKLÚZIE RÓMOV	
Eudmila Krajčířriková	1171
APPLICATIONS OF MONTESSORI METHODS IN PRAXIS	
Helena Kuberová	1179
STRATEGIC MANAGEMENT IN ACADEMIC MIGRATION SPACE	
Tamara V. Kuprina, Anna Petrikova	1185
DRUHY UMELEJ INTELIGENCIE	
Miriám Liptáková.....	1193
SOCIÁLNA OCHRANA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V PRVEJ DEKÁDE 21. STOROČIA	
Zuzana Macková	1199
VPLYV OSOBNOSTNÝCH PREDIKTOROV SYNDRÓMU VYHORENIA NA VYROVNÁVANIE SA SO STRESOM U ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA	
Eudmila Majemíková, Anna Hudáková, Andrea Obročníkova	1211
TEACHER AS A DECISIVE FACTOR MOTIVATING LEARNING	
Zuzana Malacká.....	1218
PROKRASŤINAČNÍ CHOVÁNÍ Z POHLEDU OSOBNOSTNÍCH CHARAKTERISTIK	
Jana Matochová.....	1222
METODIKA CLIL NA I. STUPNI ZŠ SO ZAMERANÍM NA ANGLICKÝ JAZYK	
Silvia Oleníková	1227
VYBRANÉ ASPEKTY EVALUÁCIE V BIOLÓGII NA GYMNÁZIU	
Andrea Ondrušková.....	1232
POSILOVÁNÍ INDIVIDUÁLNI ZODPOVĚDNOSTI V OBLASTI FINANČNÍ GRAMOTNOSTI V TERCIÁRNÍM A CELOŽIVOTNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	
Dagmar Jakubcová, Libuše Páleníčková.....	1239
VYBRANÉ MOTIVAČNÉ ČINITELE VOĽBY VÝBEROVÝCH PREDMETOV V PROCESE VYSOKOŠKOLSKEJ EDUKÁCIE	
Mária Sirotiaková.....	1246
SEBAREFLEXIA AKO NÁSTROJ ZVYŠOVANIA KVALITY PEDAGOGICKEJ PRAXE V PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVE UČITEĽOV	
Mariana Sirotová, Eva Frýdková.....	1255
THE OUTLINE OF THE PROFESSION OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION TEACHER IN THE VISEGRAD COUNTRIES. LITERATURE OVERVIEW	
Anna Szkolak.....	1264
GLOBAL DEVELOPMENT EDUCATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS AT SECONDARY SCHOOLS	
Tímea Šeben Zařková, Denisa Petrušková	1272
NOVÉ VÝZVY VEDY	
Štefan Šrobár	1284
NEZAMESTNANOSŤ MLADÝCH ĽUDÍ V NADVÁZNOSTI NA STAV SLOVENSKEHO STREDNEHO ODBORNEHO ŠKOLSTVA	
Nikola Švejdová	1291
VZDELÁVANIE SESTIER V KONTEXTE BOLONSKEJ DEKLARÁCIE	
Gabriela Šteřková, Mária Zamboriová	1296

NAČO SÚ NÁM HUMANITNÉ VEDY?

Lukáš Švihura

Abstract

The article is a philosophical reflection of the current status of the humanities in Slovakia. In many areas of our society there is an evident deficit in humanities-science knowledge, reflected also in parliamentary election results in 2016 and having serious consequences on our society. The article therefore suggests the possibility of transposing the knowledge of the humanities, particularly philosophy, in the educational process appropriate to the character of a pluralistic liberal democracy in the 21st century.

Úvod

V našom verejnom diskurze pôsobí už ako truizmus konštatovanie, podľa ktorého je potrebné redukovať nielen počet univerzít a vysokých škôl, ale aj odborov a študentov z oblasti humanitných vied. Argumentácia v prospech tohto tvrdenia sa dlhodobo vedie na pozadí záujmov impersonálnej entity zvanej „trh práce“. Ako nám však pripomenul E. Višňovský (2014), poslanie univerzity je kultúrne a intelektuálne, nie trhové. To okrem iného znamená kreáciu takých ľudských bytostí, ktoré budú schopné orientovať sa v prostredí súčasnej premenlivej a kontingentnej¹ spoločnosti. Na tejto kreácii by malo mať značnú zásluhu práve humanitné vzdelanie, lebo disponuje poznáním, ktoré je možné uplatniť v rámci individuálnej ľudskej existencie: v prípade riešenia hodnotových konfliktov, morálnych dilem, kritickom postoji k spoločenským témam etc. Zrejme to mal na mysli už aj J. Dewey (1998, s. 478), keď tvrdil, že „absencia skutočne humanitného poznania je veľkým zdrojom našich riešiteľných problémov a že je potrebná jeho aktívna prítomnosť“. A ako k tomu dodáva, „dnes je predovšetkým dôležité rozvíjať metódy vedeckého skúmania, ktoré by nás vybavili humanitným alebo etickým poznáním, aké nám teraz tak výrazne chýba“ (Tamže, s. 479).

Svet plurality *versus* politika uniformity

Hodnotu humanitného vzdelávania nám umožní ilustrovať pluralistický charakter demokracie 21. storočia. Uvažovanie o tejto hodnote je totiž mimoriadne aktuálne v čase, kedy sme konfrontovaní s radikálnou inakosťou životných foriem, ktoré právo na svoju inakosť čoraz explicitnejšie artikulujú. V tomto zmysle hovoríme e. g. o emancipácii sexuálnych menšín, ale pod vplyvom masívnych migračných tokov sa musíme zaoberať tiež pluralitou kultúr, ktoré majú fixované odlišné civilizačné vzorce správania. Krátko povedané, nachádzame sa v dobe bujnejšej plurality. Z hľadiska ontickej a kognitívnej istoty a hodnotového ukotvenia je však situácia plurality pre jednotlivca často netransparentná. Tento jej negatívny výraz vystihol Z. Bauman (1996, s. 213) nasledovne: „Sociálny priestor moderného človeka sa skladá z ostrovov významu, roztrúsených po obrovskej oblasti zbavenej významu: každý ostrov je rajom znalosti uprostred sémantickej púšte, pozbavenej charakteristických črt a orientačných bodov“. V situácii radikálnej plurality bez ontickej a kognitívnej istoty tak poľahky vyvstane potreba zachytiť sa najbližšieho pevného bodu, ktorý takto istoty *zdanlivo* poskytuje. V politickej rovine je to možné sledovať na vzostupe radikálnej pravice v štátoch

Európskej únie². Potenciál prepuknutia tohto negatívneho aspektu, prejavujúci sa v politickej rovine v spoločnostiach, ktorých organizačnou formou je demokratická vláda, si uvedomoval už estetik a teoretik postmodernity W. Welsch (1993b, s. 18), ktorý aj napriek afirmatívemu postojú k postmodernej pluralite napísal: „Tam, kde rozchod so záväzným štandardom a prechod k veľkému počtu rôznych orientácií vedie k situácii ľubovôle a hodnotovej neviazanosti, môže veľmi ľahko získať ohlas volanie po vodcovi“. Podstatné však nie je zachytiť sa prvej populistickej a demagogickej rétoriky, ale naopak, naučiť sa v situácii radikálnej plurality orientovať. Práve na to dnes môžu a mali by slúžiť humanitné vedy a univerzitné, t. j. univerzálne vzdelanie.

Aby sme však nezbudili mylný dojem, že pluralita ako taká je negatívnym fenoménom, s ktorým sa musíme vyrovnávať jeho negáciou, je potrebné uviesť aj jej pozitívne vymedzenia, ktoré vymenúva O. Sisáková (2001, s. 177): „Pluralita možností vyvoláva priaznivý pocit nesúmerateľnosti bohatstva prejavov života, pôvabu jedinečných chvíľ, neopakovateľných rozhodnutí a pod. Docenenie plurality ako hodnoty života sa odráža v dôraze na diferentnosť, inakosť jeho jednotlivých prejavov, teda v generovaní plurality a v starosti o pôžitok z plurálu, inými slovami, v kultivovaní jeho estetiky“. Aj napriek podobne pozitívne ladeným atribútom plurality nás dnes empiria presvedča skôr o tom, že prístup k nej je negatívny, ako dokladá úspech radikálnej pravice v prípade parlamentných volieb 2016, už nevraviac o diskusiách na sociálnych sieťach. Tento negatívny prístup sa začína reálne prejavovať v totalitnom politickom myslení, ktoré už nepotláča (iba) minority, ale, ako ukazuje slovenská realita, znemožňuje tiež slobodnú tvorbu umelcov svojvoľným rušením predstavení, nepostúpením už pridelených grantových prostriedkov Ministerstvom kultúry SR na usporiadanie kultúrnych podujatí etc.³ Pri podobnom vývine potom možno očakávať, že na pozadí argumentácie o neefektívnosti vo vzťahu k trhu práce budú v budúcnosti rušené odbory humanitných a sociálnych vied, umelecké telesá a rozličné inštitúcie, ktoré pracujú práve na báze plurality, bez ktorej je ich existencia nezmyselná. Tieto tvrdenia si nenárokujú byť predikciou, ale načrtnutím potenciálneho stavu vecí, ktorému je potrebné zavčas predchádzať, aj keby nemal reálne nastať. Aj preto trváme na názore, že pluralitu nemáme negovať, keďže len ona bráni totalitnej uniformite, ale ju afirmovať a pritom sa naučiť v nej adekvátne orientovať.

Ako nám ukázal Welsch (1993a), v situácii radikálnej plurality nám môže byť nápomocné to, čo nazval „*estetickým myslením*“, ktorému sa možno priučiť pri recipovaní moderného umenia. Ak sme totiž – podľa Welscha – vybavení estetickým senzóriom vo vzťahu k modernému umeniu, dokážeme estetické myslenie transponovať aj do bežného života. V praxi to znamená uznanie radikálnej plurality, ktoré zahŕňa poznanie, že každá individuálna singularita⁴ má odlišné predpoklady, z ktorých vychádza. Následne je v tom zahrnuté poznanie, že každá singularita sa realizuje spôsobom *suigeneris*. A napokon, na základe uvedeného poznania, afirmujeme inkomensurabilný status týchto singularít, čo znamená, že porozumíme, že kritériá na posudzovanie jednej singularitity nemožno aplikovať na posudzovanie singularitity inej. Takýmto kognitívnym spracovaním plurality sa v rámci nej budeme vedieť pohybovať tým, že ju uznáme a nie tým, že ju potlačíme totalitným myslením. V nadväznosti na to potom Welsch (1993a) predpokladá, že estetická skúsenosť umenia, v ktorom sa prejavuje koexistencia plurality štýlov, žánrov, foriem, obsahov etc. bez toho, aby sa vzájomne negovali, môže byť transponovaná do bežného života a byť tak vzorom pre konkrétne konanie v situácii radikálnej plurality. V tomto transponovanom zmysle potom o estetickom myslení možno hovoriť ako o myslení etickom.

² Na Slovensku je tento extrémizmus reprezentovaný politickou stranou M. Kotlebu *Ludová strana Naše Slovensko*, ktorá v posledných parlamentných voľbách získala 8,04% voličských hlasov (štatistika je dostupná na: <http://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2016/sk/data02.html>).

³ Uvedené skutočnosti sa odohrali pod taktovkou M. Kotlebu.

⁴ V umení môže ísť o jednotlivé umelecké dielo, v živote e. g. o určitú životnú formu.

¹ Na skutočnosť, že kontingencia je fundamentálnym atribútom súčasného sveta, upozornil v práci *Contingency, irony, and solidarity* americký pragmatista R. Rorty (por. Rorty 1996).

Filozofia a koncepty privátnych etik

Dôvody, prečo je v aktuálnej situácii pluralistického sveta vhodné uvažovať o estetickom myslení ako etikom a o etike ako estetike, sú tie, že ľudská bytosť schopná myslieť esteticko-eticky, t. j. schopná orientovať sa v prostredí plurality, dokáže byť takou osobnosťou, ktorá zodpovedá politickým a sociálnym rámcem kultúry 21. storočia. Dokáže rešpektovať diferenciu a pochopiť partikulárne motivácie, intencie a spôsoby seberealizácie a sebainterpretácie. Taký človek implicitne porozumie, že v situácii antiesencializmu a historizmu súčasnej modernej spoločnosti odvolávanie sa na univerzálny základ nestačí. Uvedomí si teda etický relativizmus, čo ale neznamená, že jeho vlastné konanie je relativizované. Naopak: porozumie, že etický relativizmus znamená len to, že každý môže formovať, podľa vlastných kritérií (ak tie neohrozujú kritériá iného individua) a vlastného vkusu individuálny étos. Rozumie tiež tomu, že étos jednej osoby je inkomensurabilný s étosom inej osoby, čo ale neznamená, že každá z nich by nemala konať podľa pravidiel svojho étosu – práve preto sa predsa kreujú individuálne étosy.

Tieto slová nie sú konštatovaním reality, skôr načrtnutím vízie. Otázne však je, ako ju realizovať. Ak sa vrátíme k úvodu, spomenieme si na Deweyho (1998) slová, podľa ktorých je prameňom mnohých problémov absencia *skutočne* humanitného poznania. A práve na prípade uvažovania o etike ako estetike sa ukazuje, akou cestou sa dnes na bazálnej rovine môžu uberať humanitné vedy a univerzitné vzdelávanie. Iste, generalizácia bez nerešpektovania špecifik humanitných vied by bola zásadnou chybou. Preto sa obmedzíme na humanitnú vedu, akou je filozofia, ktorá však zároveň môže poskytovať bázu poznania aj pre mnohé iné humanitné, ale aj sociálne či pedagogické vedy a univerzitné vzdelávanie všeobecne. Rešpektujeme pritom jej status ako takej vedy, ktorá je tradičnou oblasťou univerzitného vzdelávania, teda vzdelávania, ktoré má podľa *Zákona č. 131/2002 o vysokých školách* „rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku“, teda kreovať ľudské bytosti, ktoré, ako tvrdil Dewey (1998), by mali byť vo vysokej miere vybavené humanitným a etickým poznaním. Po postmoderných filozofických koncepciách a pri reálnom obraze súčasného sveta sa pritom ukazuje, že vo svete bujnejšej plurality na túto úlohu univerzalistické, imperatívne a esencialistické filozoficko-etické koncepcie nepostačujú. Aj preto sa v súčasnej filozofii uvažuje o etike ako estetike, teda o kreatívne a individuálne vytváraných étosoch, ktoré, napriek tomu, že nie sú fixované na žiadnu esenciu, môžu plniť funkciu orientačných schém, natoľko flexibilných, nakoľko to vyžaduje naša prítomnosť. Za mnohých súčasných filozofov možno spomenúť M. Foucaulta (2003a, 2003b, 2005, 2010), ktorý v poslednej fáze svojej filozofickej činnosti premýšľal antický koncept estetiky existencie a predpokladal, že ak sme odmietli esencializmus, potom je konzekvenciou to, že sa musíme *eticky vytvárať sami*. Vznik privátnych etik, akou je e. g. Rortyho (1996) privátna etika, podrobuje explanácii v podobnom duchu R. Shusterman (2003, s. 373), podľa ktorého tento trend „možno vysvetliť prevažne ako výsledok úpadku tradičnejších modelov etického“, ktoré sa spájajú práve s esencializmom, ktorý súčasná filozofia zväčša odmieta. Ďalším z dôvodov podľa Shustermana (2003) je aj to, že klasické etiky sú značne rigidne, teda neschopné prispôbiť sa reálnym ľudským situáciám. Ak teda uvažujeme o etike ako estetike, znamená to nasledovné: „Etické rozhodnutia totiž – podobne ako umelecké – by nemali byť výsledkom striktnej aplikácie pravidiel, ale produktom tvorivej a kritickej imaginácie“ (Shusterman 2003, s. 382). To však neznamená rezignáciu na poriadok a pravidlá, iba odmietnutie ich striktného a imperatívneho presadzovania.

Uvažovanie o privátnych etikách, t. j. takých, ktoré sú individuálne a kreatívne vytvárané, teda uvažovanie o esteticky formovaných étosoch, má aj politické konzekvencie, keďže sa spája s afirmáciou pluralitného charakteru súčasného sveta. V ideálnom prípade, v ktorom by humanitné vedy napríklad na takomto filozoficko-etickom základe poskytovali

svoje humanitné vzdelanie a v širšom kontexte univerzity svoju humanistickú výchovu, by sa teda nemohlo stať, že by ľudia dobrovoľne presadzovali politickú moc, ktorá sa snaží pluralitu potláčať, keďže by ju vnímali ako charakteristiku, v ktorej sú sami zahrnutí. Ideálna vízia však nekorešponduje s reálnym stavom vecí, ako nás presvedča naša prítomnosť. Aj preto chce byť toto uvažovanie naznačením cesty, ktorou by sa univerzitné prostredie, ktoré by malo byť orientované na vytváranie intelektuálnej kultúry a zodpovedných kultúrnych jedincov, malo uberať.

Záver

Dôsledok, ktorý z doterajšieho uvažovania vyplýva, je ten, že by sme sa mali zamyslieť nad iniciovaním celospoločenskej diskusie o *reálnej* úlohe humanitných, ale aj sociálnych a pedagogických vied. Sociálno-kultúrno-politická realita globalizovaného sveta nás totiž presvedča o tom, že potrebujeme humanitné vzdelanie viac ako nikdy predtým, ako dokladá empirický príklad snáh o politickú uniformitu negáciou plurality a kreativity. Bolo by maximálne nezodpovedné prehliadať potenciálne dôsledky vzostupu extrémnej pravice, ktorá princíp uniformity explicitne presadzuje. Dostatočným mementom by nám malo byť celé predchádzajúce storočie. Pritom skutočnosť, že potrebujeme – ako tvrdil Dewey – skutočne humanitné vzdelanie a etické poznanie, sa ukazuje práve v podobných momentoch. Ako však vieme, humanitné vzdelávanie neabsentuje v našej spoločnosti úplne. Otázne ale je, či takéto vzdelávanie poskytuje aj *skutočne humanitné vzdelanie a etické poznanie*. Ak by realita bola taká, že s kvantitou ľudí vzdelaných v oblasti humanitných vied rastie aj humanizácia a etizácia spoločnosti, zrejme by bola iba ťažko predstaviteľná pasivita alebo dokonca indiferentnosť k problémom, ktoré sa humanity explicitne dotýkajú, ako je to v prípade potláčania plurality. Kritická analýza univerzitného a v rámci neho humanitného vzdelávania by si vyžadovala samostatné skúmanie. Napriek jeho absencii si však dovolíme vysloviť presvedčenie, že dnes je treba uvažovať o takom humanitno-vednom vzdelávaní, ktoré je šité na mieru našej súčasnosti. Humanitno-vedné poznanie totiž nemôže postupovať *iba* kriticky, pretože kritika, ak nemá oporu v skutočnej alternatíve, sa ako k riešeniu často vracia k anachronickým a disfunkčným koncepciám. Tak napríklad sa s kritikou individualizmu zväčša spája idea socializmu a neustále premýšľanie ideí marxizmu, čo môže opäť ústiť do nebezpečných politických tendencií. Naproti tomu sa javí vhodnejšie zastávať bezpečnejšie presvedčenie, podľa ktorého je potrebné stoicky afirmovať stav, akokoľvek konfliktný, ale pritom sa naučiť v ňom orientovať. Príkladom toho sú privátne etiky, ktoré môžu byť novým uvažovaním transponovaným do konkrétneho humanitného vzdelávania. V ich prípade totiž nejde o kritiku antiesencializmu a historizmu, kvôli ktorým už nedokážeme konštruovať univerzálne etické systémy, práve naopak. Uznali sme kontingentnosť, individualizmus, pluralitu a ostatné fundamentálne charakteristiky súčasnosti, avšak s tým, že sme ich využili v prospech myslenia, ktoré by bolo aktuálne a predsa humanisticko-etické, pretože by v ňom išlo – v prípade estetických privátnych etik – o tvorbu nových, vlastných etických hodnôt, ktorými sa riadi ľudská existencia. Nemalo by humanitné vzdelávanie pôsobiť presne takto, t. j. kreovaním individuí schopných tvoriť v konfliktnom svete etické hodnoty?

Zoznam bibliografických odkazov

BAUMAN, Z., 1996. *Etika ponowoczesna*. Warszawa: WydawnictwoNaukowe PWN. ISBN 83-01-12050-9.

DEWEY, J., 1998. Budúcnosť filozofie v našej ére vedy (jej rola nikdy nebola väčšia). In: *Malá antológia filozofie XX. storočia. Pragmatizmus. Ch. S. Peirce. W. James. J. Dewey. R. Rorty*. Bratislava: IRIS, s. 474 – 484. ISBN 80-88778-45-X.

- FOUCAULT, M., 2003a. *Dějiny sexuality II: Užívání slasti*. Praha: Hermann & synové.
- FOUCAULT, M., 2003b. *Dějiny sexuality III: Péče o sebe*. Praha: Hermann & synové.
- FOUCAULT, M., 2005. *Hermeneutics of the Subject: Lectures at the Collège de France 1981-1982*. New York: St. Martin's Press. ISBN 0-312-42570-8.
- FOUCAULT, M., 2010. O genealogii etiky: Nástin rodícího se díla. In: *Michel Foucault: Za hranicemi strukturalismu a hermeneutiky*. Praha: Hermann & synové, s. 337 - 371. ISBN 978-80-87054-20-8.
- RORTY, R., 1996. *Nahodilost, ironie, solidarita*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze. ISBN 80-86039-14-5.
- SHUSTERMAN, R., 2003. *Estetika pragmatizmu. Krása a umenie života*. Bratislava: Kalligram. ISBN 80-7149-528-X.
- SISÁKOVÁ, O., 2001. *Filozofia hodnôt medzi modernou a postmodernou*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. ISBN 80-8068-061-2.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2016. *Volby do Národnej rady SR 2016* [online]. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2016/sk/data02.html>
- VIŠŇOVSKÝ, E., 2014. Idea kreatívnej univerzity: prečo univerzita nie je fabrika, biznis ani úrad? In: *Univerzita, spoločnosť, filozofia: realita versus hodnoty*. Bratislava: IRIS. ISBN 978-80-8153-016-6.
- WELSCH, W., 1993a. *Estetické myslenie*. Bratislava: Archa. ISBN 80-7115-063-0.
- WELSCH, W., 1993b. *Postmoderna: pluralita jako etická a politická hodnota*. Praha: KLP. ISBN 80-901508-4-5.
- Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Tento príspevok vznikol ako súčasť riešenia grantového projektu VEGA č. 1/0481/15 Projekty estetizácie existencie v súčasnej filozofii a kultúre.

Mgr. Lukáš Švihura
Inštitút filozofie FF PU v Prešove
Ul. 17. novembra č. 1, 080 01 Prešov
lukas.svihura@smail.unipo.sk